

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره هفتاد و چهارم - ۱۴ تا ۲۰ آذر ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۱ آذر ۱۴۰۰

۷۴

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره هفتاد و چهارم - ۱۴ تا ۲۰ آذر ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۷۴

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۱ آذر ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: اشتغال بیرونی چیست؟ ۲
- تعارض منافع و مسئله پیچیده استقلال بانک مرکزی از دولت ۷
- دولتمردان نباید تعارض منافع داشته باشند..... ۷
- عدم افزایش ظرفیت دانشجویان پزشکی و مسئله تعارض منافع..... ۸
- جزئیات طرح مدیریت تعارض منافع در شورای شهر تهران ۸
- تصویب قانون مدیریت تعارض منافع گره‌گشا است..... ۸
- افزایش ظرفیت پزشکی دسترسی مردم به خدمات سلامت را بیشتر نمی‌کند..... ۹
- تعارض منافع مانع اصلی عرضه زمین توسط بانک‌ها و نهادهای دولتی ۹
- داستان تعارض منافع..... ۱۰
- پنچری لاستیک خودروسازان با میخ تعارض منافع..... ۱۰
- تعارض منافع یا ظرفیت پذیرش دانشگاهی؟..... ۱۱
- تعارض منافع در شرکت‌های بورس در دیدار دانشجویان با وزیر اقتصاد..... ۱۱
- تعارض منافع و بررسی پرونده ۱۳۰ قاضی متخلف در آمریکا..... ۱۲
- انتظار ۱۵ ساله رفع تعارض منافع در جامعه پرستاری..... ۱۲
- راهکار کاهش فساد؛ اجرایی شدن «شفافیت» و «مدیریت تعارض منافع»..... ۱۳
- برخی انتصاب‌های دولت مولد تعارض منافع و تعجب‌آور است ۱۳
- طرح کاهش تعرفه بنگاه‌های معاملاتی با هدف کنترل تعارض منافع ۱۴
- محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع..... ۱۴
- تحلیل فضای مجازی: لزوم جدایی سیاست‌گذاری و اجرا در وزارت بهداشت..... ۱۵

درآمد: اشتغال بیرونی چیست؟

اشکال اشتغال بیرونی (ثانوی) کارکنان دولت در ایران

فاطمه نصیری

در تمام کشورها یکی از پرتکرارترین موقعیت‌های تعارض منافع، موقعیت اشتغال بیرونی یا همزمان است. اشتغال بیرونی کارکنان دولتی در فعالیت‌های خصوصی بستری برای ایجاد سایر موقعیت‌های تعارض منافع از جمله قاعده گذاری برای خود یا نظارت بر خود را فراهم می‌کند. از سوی دیگر اشغال بیرونی موجب عدم شفافیت مرزهای فعالیت دولتی و خصوصی شده که در نهایت نقش‌های نظارتی و تنظیم‌گری دولت بر بازار را تضعیف می‌کند. و نهایتاً اشتغال کارکنان دولت در بخش خصوصی شرایط رقابتی بازار و کسب‌وکارها را به سود کارکنان دولتی تحت تأثیر قرار می‌دهد. لذا مدیریت اشتغال بیرونی در ایران نیز مانند بسیاری از کشورهای دیگر در اولویت اقدام دولت‌ها در راستای مدیریت تعارض منافع قرار گرفته است. با توجه به اهمیت اشتغال بیرونی، در این متن انواع اشکال بروز این موقعیت در دستگاه‌های دولتی ایران به‌طور اجمالی بررسی شده و در نهایت راهکارهایی برای مدیریت آن ارائه شده است.

در یک تعریف اجمالی می‌توان گفت اشتغال بیرونی به فعالیت کارکنان دولتی در بخش خصوصی مرتبط با فعالیت سازمان دولتی متبوع وی است. هر چند تعبیر اشتغال بیرونی یا همزمان در ادبیات موجود فارسی جاافتاده‌تر است، اما در ادبیات جهانی اصطلاحاتی مانند کسب‌وکار در حیاط پشتی، اشتغال اضافی، اشتغال جانبی یا ثانوی نیز نام‌برده شده است. البته با گسترش خصوصی‌سازی و برون‌سپاری خدمات و انتقال وظایف پیشین دولت‌ها به بخش خصوصی، موقعیت اشتغال بیرونی تشدید شده است. در ایران نیز با غلبه رویکرد خصوصی‌سازی در دهه ۱۳۷۰ و عدم وجود مقررات منع فعالیت کارکنان دولتی در حوزه خصوصی مرتبط با سازمان متبوعشان، در بسیاری از این موارد کارکنان همان سازمان که تجربه و تخصص داشته‌اند، برای فعالیت در حوزه مرتبط با خود پیش قدم شده‌اند؛ در برخی موارد هم به‌صورت قانونی به کارکنان همان سازمان اولویت داده شده و به عبارتی اشتغال بیرونی کارکنان دولت تسهیل و تشویق شده است. در ادامه ماهیت موقعیت‌های اشتغال بیرونی در ایران روشن‌تر مورد بحث قرار خواهند گرفت.

همان‌طور که توضیح داده شد در بسیاری از موارد، اشتغال بیرونی می‌تواند زمینه‌ساز ایجاد سایر موقعیت‌های تعارض منافع مانند قاعده گذاری برای خود یا نظارت بر خود شود. نمونه بارز این موقعیت در ایران، تأسیس و اداره مدارس دولتی توسط اعضای شورای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی وزارت آموزش و پرورش است. در «قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی» اختیار «تهیه و تدوین الگوی تعیین شهریه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی» به شورای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی (استانی، منطقه‌ای) واگذار شده است. اما برخی از اعضای این شورا که مدیران و کارکنان وزارت آموزش و پرورش هستند، خود مؤسس یا عضو هیئت‌مدیره یا سهامدار مدارس غیردولتی هستند. بنابراین در واقع برخی از اعضای این شورا برای مدارس غیردولتی

خود شهریه تعیین می‌کنند که این موقعیت اشتغال بیرونی به نوعی زمینه‌سازی تعیین مقررات برای کسب‌وکار خصوصی آن‌ها نیز می‌شود. از سوی دیگر در قانون مذکور اختیار «نظارت بر عملکرد آموزشی و پرورشی مدارس و مراکز غیردولتی» نیز به همین شورا واگذار شده است. بنابراین برخی از اعضای این شورا که خود هم‌زمان مؤسس یا عضو هیئت‌مدیره یا سهامدار مدارس غیردولتی هستند، به نوعی در حال نظارت بر خود نیز هستند.

در برخی موارد اشتغال بیرونی، موجب کم‌کاری کارکنان در بخش دولتی و پایین آمدن کیفیت خدمات در بخش دولتی خواهد شد که به طور مشخص منافع قشر پایین جامعه را تحت تأثیر قرار خواهد داد. به طور مثال پزشکی را تصور کنید که بیماران را در مطب خصوصی خود و برخی روزها در بیمارستان تأمین اجتماعی ویزیت می‌کند. در چنین موقعیتی این پزشک ترغیب می‌شود که ویزیت در بیمارستان تأمین اجتماعی را با کیفیت کمتری انجام دهد و بیماران را به مطب خود هدایت کند. همه ما احتمالاً بارها با اصطلاح «این نسخه مطبی است و نه بیمارستانی» از سوی پزشکان مواجه شده‌ایم. این جمله نشان‌دهنده تأثیر تعارض منافع اشتغال بیرونی بر کاهش کیفیت ارائه خدمات پزشکان در بخش عمومی است.

یکی از موارد شایع اشتغال بیرونی در ایران اشتغال کارکنان دولت به عنوان مشاور در شرکت‌های خصوصی است که در این مورد احتمال دارد فرد با توجه به آگاهی از اطلاعات درونی و تصمیمات آتی سازمان متبوع خود مشاوره‌هایی را به آن شرکت خصوصی ارائه دهد که منجر به تصمیمات سودآور برای آن شرکت شود و در نهایت نسبت به رقبای خود پیشی گیرند.

البته مورد دیگری از اشتغال بیرونی در قالب مشاوره در سازمان‌های دولتی ایران مشاهده می‌شود که به صورت اشتغال کارکنان دولت در شرکت خصوصی به عنوان مشاور نیست، بلکه به مراجعین سازمان‌های دولتی و خدمات‌گیرندگان آن‌ها خدمات مشاوره ارائه می‌دهند. به طور مثال هر مالک زمینی که بخواهد تغییری در درصد اشغال، کاربری و تراکم مجاز زمینش که در طرح تفصیلی مشخص شده است ایجاد کند؛ درخواست وی باید در صورت موافقت شهرداری در کمیسیون ماده پنج مطرح شود. در این کمیسیون باید توجیه تأثیر فنی، اقتصادی، شهرسازی، ترافیکی، محیط زیستی و دلایل مستدل درخواست مالک ضمیمه پرونده شود. برخی از کارشناسان کمیسیون ماده ۵ و کارمندان کمیسیون ماده ۵ که از تمام ضوابط و مقررات و نحوه تصمیم‌گیری در این کمیسیون اطلاع دارند و رابطه نزدیک‌تری نیز با اعضای این کمیسیون دارند، به اصطلاح وکالت مراجعه‌کنندگان این کمیسیون را به عهده می‌گیرند. این کارمندان درازای دریافت مبالغی از مراجعه‌کنندگان، برای صدور رأی مثبت کمیسیون ماده ۵ طرح توجیهی مناسب برای هر پرونده تهیه می‌کنند. (دنیای اقتصاد، ۱۴/۲/۱۳۹۲) چنین مشاوره‌ای شاید به‌زعم بسیاری از مسئولین رویه‌ای راهگشا برای مراجعین است، اما موجب غیر شفاف شدن رویه‌های اداری و زمینه‌ساز فساد اداری خواهد شد.

نوع دیگر بروز اشتغال بیرونی، اشتغال کارکنان بخش غیردولتی به عنوان مشاور در بخش دولتی است. یکی از نمونه‌های آن را می‌توان در سازمان بهزیستی مشاهده کرد. فعالین ان.جی. اوها در ارتباط مستمر با سازمان بهزیستی هستند،

اما در مواردی برخی از مدیران عامل ان.جی.اوها، هم‌زمان در سمت مشاور رئیس این سازمان فعالیت می‌کنند. فردی که در این موقعیت قرار می‌گیرد نقش‌هایی با وظایف کاملاً متعارض را پذیرفته است. مهم‌ترین وظایف ان.جی.اوها پیگیری و مطالبه حقوق حداکثری جامعه هدف بهزیستی از سازمان و سایر ارگان‌های دولتی است. که برای انجام بهینه این نقش، استقلال حداکثری از سازمان‌های دولتی و نفوذ سیاسی از ویژگی‌های ذاتی تمام ان.جی.اوها محسوب می‌شود. از سوی دیگر مشاوران مدیر در ارائه مشورت، منافع سازمان را در اولویت قرار می‌دهند که لزوماً هم‌سو با منافع عمومی یا جامعه هدف بهزیستی نیست. از سوی دیگر ان.جی.اوها سالیانه کمک‌های بلاعوض از سازمان بهزیستی دریافت می‌کنند که بسیار محتمل است با توجه به جایگاه مدیرعامل آن نهاد در سازمان بهزیستی افزایش یابد.

نمونه دیگر از اشتغال بیرونی که در ایران بسیار پرتکرار است، اشتغال بیرونی نمایندگان مجلس در بخش خصوصی است که محملی برای دو موقعیت تعارض دیگر ایجاد می‌کند. نخست آنکه یکی از وظایف نمایندگان مجلس نظارت بر تمام دستگاه‌های دولتی است. هنگامی که یک نماینده در بخش خصوصی که توسط دستگاه‌های اجرایی نظارت می‌شود، فعالیت می‌کند، تحت نظارت دستگاهی قرار می‌گیرد که خود باید ناظر بر عملکرد آن باشد. بنابراین در این صورت یک نظارت دایره‌وار یا همان نظارت بر خود شکل می‌گیرد که نظارت هر دو دستگاه را دچار اختلال می‌کند. از سوی دیگر نمایندگان مجلس در جایگاه قانون‌گذاری هستند که قوانین مصوب آن‌ها تمام دستگاه‌ها و بخش خصوصی را متأثر خواهد کرد. هنگامی که یک نماینده در بخش خصوصی فعالیت دارد در موقعیتی قرار دارد که ممکن است در پیشنهاد یا تصویب قوانین، منافع شخصی خود و مرکزش را بر منافع عمومی ترجیح دهد.

البته تأکید بر این نکته ضروری است که لزومی ندارد که کارکنان دولتی حتماً درازای شغل دوم خود دستمزد دریافت کنند، امروزه پذیرفتن مناصب افتخاری نیز نوعی اشتغال بیرونی برای مقامات عمومی محسوب می‌شود و زمینه‌ای برای تعارض منافع احتمالی است. به علاوه فعالیت‌هایی نظیر کار داوطلبانه در خیریه‌ها و یا عضویت در هیئت‌مدیره آن‌ها نیز می‌تواند فرد را در معرض موقعیت تعارض منافع قرار دهد. در راهنمایی که کمیسیون دولت استرالیا در امور خیریه‌ها و سازمان‌های غیرانتفاعی آن برای کمک به خیریه‌ها در مدیریت تعارض منافع منتشر کرده است، نیز فعالیت‌های مسئولان در خیریه‌ها به عنوان موقعیت‌های پرریسک تعارض منافع تلقی شده‌اند. در ایران چون سازمان‌های دولتی کمک‌هایی را به سازمان‌های خیریه انجام می‌دهند، اشتغال بیرونی کارکنان دولتی در خیریه‌ها می‌تواند امکانی را فراهم کند که وی کمک‌هایی که سازمانش برای سازمان‌های خیریه در نظر گرفته است را به نهاد خیریه خود سرازیر کند. البته در ایران سازمان بهزیستی برخی از خدمات خود را به سازمان‌های خیریه واگذار می‌کند که هزینه‌ای نیز در قبال ارائه آن خدمت به خیریه‌ها پرداخت می‌شود و درآمدزایی (هرچند اندک) برای سازمان‌های خیریه در بر خواهد داشت. بنابراین اشتغال بیرونی کارکنان این سازمان در خیریه‌ها می‌تواند به جذب منافع بیشتر برای خیریه وی منجر شود.

راهکارهای مدیریت اشتغال بیرونی

همان طور که توضیح داده شد بسیاری از کشورها در راستای مدیریت تعارض منافع، مدیریت یا حذف موقعیت اشتغال بیرونی را به طور جدی مورد توجه قرار داده‌اند. به‌عنوان مثال در ایالات متحده آمریکا هرچند کار داوطلبانه کارکنان فدرال برای سازمان‌های غیردولتی مجاز است، اما قبول هرگونه مبلغ حقوق اضافی یا تکمیلی که توسط یک منبع غیردولتی پرداخت شود، به دلیل پدید آوردن موقعیت تعارض منافع برای کارکنان بخش دولتی ممنوع است.

همچنین در لهستان در قانون مبارزه با فساد مصوب سال ۱۹۹۷ بسیاری از مقامات عمومی این کشور از هرگونه فعالیت تجاری منع شده‌اند. البته این قانون صرفاً شامل مقامات ارشد لهستان می‌شود و بسیاری از کارمندان رده پایین می‌توانند در مشاغلی که حوزه وظایف آن‌ها در بخش دولتی را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد فعالیت کنند.

همچنین بسیاری از کشورهای OECD در حال مقررگذاری برای محدود ساختن کارکنان بخش عمومی و مقامات ارشدشان از فعالیت در کسب‌وکارهای خصوصی هستند. بر اساس پیمایش OECD 2010 در مورد پایبندی به اصول، ۴۲٪ از کشورهای OECD، رؤسای جمهور، نخست وزیران و وزیران یا اعضای کابینه را از شرکت در فعالیت‌های خارج از مسئولیت‌های شغلی‌شان منع می‌کنند و ۲۶٪ از کشورهای OECD تصمیم‌گیران ارشد را از شرکت در فعالیت‌های خارج از «وظایف غیرشغلی‌شان» منع می‌کنند. به‌عنوان مثال ویتنام مقرراتی دارد که کارکنان بخش عمومی و اعضای خانواده روسای اداره و نایب رئیس‌ان را از بهره‌مندی از مزایای کسب‌وکار خصوصی و فعالیت‌های خارج از مسئولیت‌های شغلی‌شان منع می‌کند. همچنین در این کشور کارکنان بخش عمومی به‌طور خاص از مشارکت در مدیریت و عملیات بنگاه‌های خصوصی، شرکت‌های با مسئولیت محدود، شرکت‌های سهامی، تعاونی‌ها، بیمارستان‌های خصوصی و مؤسسات پژوهشی خصوصی منع شده‌اند. علاوه بر این، کارکنان بخش عمومی ویتنام اجازه ندارند به‌عنوان مشاور سازمان‌ها، بنگاه‌های تجاری و افراد در حوزه‌های مربوط به امور محرمانه دولتی و وظایف شغلی‌شان یا مواردی که در حال حاضر به آن‌ها رسیدگی می‌شود، فعالیت کنند.

در ایران نیز تاکنون سه دستگاه اجرایی به مدیریت موقعیت تعارض منافع اشتغال بیرونی اقدام کرده‌اند. در نظام‌نامه اخلاقی «اصول اخلاق حرفه‌ای و نظام‌نامه رفتار حرفه‌ای اخلاق در مهندسی ساختمان» مصوب سال ۱۳۹۴ مقرر شده است که کارکنان ۱۲ دستگاه دولتی که مسئولیت بررسی یا تأیید نقشه یا امور مربوط به کنترل ساختمان را به عهده دارند، نباید از پروانه اشتغال به کار خود استفاده کنند.

در بخشنامه منع پذیرش منافع متعارض سازمان بهزیستی مصوب سال ۱۳۹۸ نیز تمام کارکنان مسئول سازمان بهزیستی الزام شدند که مدیریت و مالکیت مراکز خود را که از این سازمان مجوز گرفته‌اند، واگذار کنند یا از سمت خود کناره‌گیری کنند. همچنین وزارت آموزش و پرورش نیز در بخشنامه‌ای مشابه در سال ۱۳۹۹ راه‌اندازی و اداره مدارس و مراکز آموزشی غیردولتی از سوی مدیران اجرایی این وزارتخانه را منع کرد. بنابراین می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که در ایران نیز مانند سایر کشورها راهکار اصلی مدیریت اشتغال بیرونی منع کارکنان دولت از اشتغال بیرونی به‌طور هم‌زمان است.

منابع:

- جمعی از پژوهشگران مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه (۱۴۰۰). درآمدی بر تعارض منافع در ایران موقعیت‌ها، پیامدها و راهکارها، تهران: جهاد دانشگاهی.
- گزارش کارشناسی «مدیریت تعارض منافع در بخش عمومی: قانون و اقدام در ویتنام»، بانک جهانی و سازمان‌های بازرسی اجرایی دولت ویتنام (اکتبر ۲۰۱۶)، مترجمان: محمدرضا نیک‌نژاد و بهنام ذوقی، مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

- 📌 جعفر بندی شربانی، عضو شورای شهر تهران در توضیح جزئیات طرح اصلاح قانون مدیریت تعارض منافع در شهرداری تهران خبر داد که این طرح مشمول استخدام‌ها و انتصابات قبل از ۱۵ تیر امسال نخواهد شد.
- 📌 محمد رئیس زاده، رئیس کل سازمان نظام پزشکی، به مباحث اخیر در مورد تعارض منافع پزشکان در افزایش ظرفیت دانشجویان پزشکی واکنش نشان داد و گفت اگر امروز تصمیم به افزایش ظرفیت گرفته شود، ۱۵ سال بعد متخصص به جامعه عرضه می‌شود که هیچ خطری برای پزشکان فعلی نیست.
- 📌 در دیدار جمعی از دانشجویان با وزیر امور اقتصادی و دارایی، نماینده دانشجویان عدالت خواه خواستار اقدام وزیر اقتصاد برای جلوگیری از تعارض منافع در مدیریت شرکت‌های بورس و فرا بورس شد.
- 📌 دفتر مطالعات حقوقی مرکز پژوهش‌های مجلس در اظهارنظر کارشناسی در مورد «طرح کاهش تعرفه بنگاه‌های معاملاتی» پیشنهاد کرد برای رفع تعارض منافع مشاوران املاک در افزایش قیمت مسکن، ارزش معاملاتی املاک به جای قیمت روز ملک به عنوان مأخذ دریافت حق الزحمه بنگاه املاک در نظر گرفته شود.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۲۱ آذر ۱۴۰۰

تعارض منافع و مسئله پیچیده استقلال بانک مرکزی از دولت

حیدر مستخدمین حسینی (معاون حقوقی اسبق وزارت اقتصاد و بانک مرکزی) - ۹ آذر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در نظام بانکی

در ادبیات اقتصادی استقلال بانک مرکزی به معنای آزادی این بانک در پیگیری هدف ثبات قیمت‌ها به دور از هرگونه اعمال فشارهای سیاسی است. استقلال به معنی تفکیک از دولت نیست، به دلیل اینکه بانک مرکزی همواره بخشی از دولت بوده و به دلیل هماهنگی بین سیاست‌های اقتصادی و نقش مهم بانک مرکزی در اقتصاد کشور، تفکیک آن از دولت نه مقدور است و نه بهینه.

تا قبل از ایجاد بانک مرکزی، دولت‌ها نقش انتشار پول را به عهده داشتند. معمولاً دولت‌ها با استفاده از امتیاز نشر پول هر زمان که با کاهش درآمد و یا کمبود نقدینگی در خزانه روبه‌رو می‌شدند، با افزایش حجم پول در گردش به تورم دامن می‌زدند. بعضی از اقتصاددانان معتقدند از آنجا که دولت مصرف‌کننده پول است، نباید ایجادکننده آن باشد و بانک مرکزی وابسته به دولت، در واقع اجازه می‌دهد که پول مورد نیاز خود را تولید کند و این امر با تأثیر درآمدهای پولی معمولاً به تورم‌های شدید می‌انجامد. اگر بپذیریم که وظیفه اصلی بانک مرکزی کنترل رشد عرضه پول و کنترل تورم و حفظ ثبات قیمت‌هاست، در این صورت بانک مرکزی نمی‌تواند بدون هیچ‌گونه محدودیت تأمین‌کننده منابع مالی مورد نیاز دولت‌ها باشد، زیرا با وظیفه اصلی خود در تعارض قرار می‌گیرد. بدین معنا که وقتی دولتی به دلایل مختلف از جمله مدیریت اقتصادی نامناسب دچار بحران‌های مالی متوالی و کسری بودجه‌های فزاینده شود نیاز به پول پیدا می‌کند و تمایل دارد که بانک مرکزی را تحت فشار قرار دهد و به خلق پول و انتشار اسکناس بیش از حد مجاز دست بزند و به این ترتیب مشکل خود را در کوتاه‌مدت حل کند. اما این کار را می‌توان معامله منافع بلندمدت اقتصادی کشور با منافع کوتاه‌مدت اقتصادی و پرستیژ سیاسی کوتاه‌مدت یک دولت به شمار آورد.

مقامات پولی یا همان بانک مرکزی، مهم‌ترین دغدغه خود را ایجاد ثبات در اقتصاد و مقامات مالی یا همان دولت، مهم‌ترین دغدغه خود را رشد اقتصادی و اشتغال قرار می‌دهند. با توجه به اینکه سیاستمداران بر مسندهای سیاستگذاری تکیه می‌زنند، بنابراین احتمال سوءاستفاده آنها از موقعیتشان در جهت اهداف سیاسی وجود دارد. تنها راه حل موجود استقلال بانک مرکزی و تفکیک سیاستگذاری مالی از سیاستگذاری پولی خواهد بود.

الفبا خبر

دولتمردان نباید تعارض منافع داشته باشند

سید محمد حسینی (معاون امور مجلس رییس‌جمهور) - ۱۳ آذر ۱۴۰۰
◀ کلیات تعارض منافع

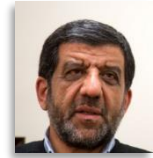

حسینی ملاک انتخاب افراد برای تصدی پست را در دولت سیزدهم از جمله عدالتخواهی، ضد فساد بودن و ساده‌زیستی برشمرد و اظهار داشت: کسی که در دولت بخواهد کار کند باید پاک باشد و در تعارض منافع، منافع خودش را به منافع ملی ترجیح ندهد.

پایگاه اطلاع‌رسانی دولت

عدم افزایش ظرفیت دانشجویان پزشکی و مسئله تعارض منافع

عزت‌الله ضرغامی (وزیر میراث فرهنگی و گردشگری) - ۱۳ آذر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

عزت‌الله ضرغامی وزیر میراث فرهنگی و گردشگری در توییت نوشت: امان از تعارض منافع! در آخرین جلسه‌ی شورایعالی انقلاب فرهنگی در دولت قبل، با عدد و رقم، از ضرورت و امکان افزایش سه برابری پذیرش دانشجویان رشته پزشکی سخن گفتم. ضمن احترام به برخی مخالفان در همان جلسه، امان از تعارض منافع! افسوس به استعداد‌های بربادرفته و خسارت‌های جبران‌ناپذیر جانی مردم محروم ایران.

[مشرق نیوز](#)

جزئیات طرح مدیریت تعارض منافع در شورای شهر تهران

جعفر بندی شریبانی (عضو شورای شهر تهران) - ۱۴ آذر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه شوراها و شهرداری

بررسی یک فوریت طرح اصلاحیه طرح تعارض منافع در دستور کار شورای شهر تهران قرار گرفت و در ابتدا شریبانی با قرائت مفاد این طرح در خصوص دلایل بررسی این طرح گفت: انتصاب کارکنان وابسته به مدیران و اعضای شورای شهر مغایر شایسته‌سالاری است و هزینه‌های روانی و فضای سنگینی که علیه شورای شهر ششم به راه افتاده باعث کاهش سرمایه اجتماعی شورا شده است که لازم است این اصلاحیه انجام شود. در بخش دوم ماده دوم این طرح بعد از کلمه مدیران شهرداری عبارت اعضای شورای شهر در مدت عضویت قید خواهد شد و همچنین تمامی انتصابات صورت گرفته از تاریخ ۱۵ تیرماه سال جاری توسط کمیسیون نظارت و حقوقی شورای شهر بررسی شده و چنانچه این کمیته تشخیص دهد که این انتصابات برخلاف این اصلاحیه بوده است کان لم یکن می‌شود و کسانی که قبل از ۱۵ تیرماه سال جاری استخدام و یا پست مدیریتی گرفته باشند از این مصوبه مستثنی هستند و فقط در صورتی که ارتقاء پست آنها از این تاریخ به بعد باشد مشمول تعارض منافع بوده و برابر مصوبه عمل خواهد شد.

[خبرگزاری ایسنا](#)

تصویب قانون مدیریت تعارض منافع گر هگشا است

علیرضا پاک فطرت (نماینده مردم شیراز و زرقان در مجلس) - ۱۴ آذر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

امید است که مجلس بتواند قانون تعارض منافع را سریع‌تر به تصویب رساند و برخی مشکلات از جمله در حوزه وزارت بهداشت از میان برداشته شود. به نظر می‌رسد که تعارض منافع در بخش بهداشت و درمان علاوه بر محدود کردن پذیرش دانشجو در سایر بخش‌ها هم مشکلاتی را به وجود آورده است که انتظار می‌رود مسئولان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دقت لازم را در این زمینه داشته باشند.

[خبرگزاری ایرنا](#)

افزایش ظرفیت پزشکی دسترسی مردم به خدمات سلامت را بیشتر نمی‌کند

محمد رئیس زاده (رئیس کل سازمان نظام پزشکی) - ۱۴ آذر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

ما نیز قبول داریم در برخی از مناطق به دلیل توزیع نامناسب، کمبود دسترسی به پزشک متخصص داریم اما این طرح افزایش ظرفیت که مطرح می‌شود، ۱۴ سال بعد متخصص تحویل جامعه می‌دهد و با نیاز اکنون جامعه تطبیقی ندارد. اگر کمبود متخصص در برخی مناطق داریم با طرحی که از سوی برخی مسئولان مطرح شده با پذیرش دانشجوی پزشکی بعد از گذشت ۸ سال پزشک عمومی، ۲ سال گذراندن طرح سربازی و اگر بلافاصله برای تخصص قبول شوند، ۴ سال زمان تحصیل این مقطع است که در مجموع ۱۴ سال طول خواهد کشید تا یک متخصص تحویل جامعه شود. ۱۴ سال بعد یک متخصص چه تهدید منافی برای همکاران امروز به دنبال خواهد داشت؟ چه منفعتی از پزشکان را دچار خطر می‌کند؟ باید درکی که از جامعه پزشکی داریم یک علامت سوال جلوی آن قرار دهیم و همه جوانب امر را سنجیده و با نگاه عمیق تصمیم گیری کنیم.

اگر کسی فکر کند ما با روش افزایش ظرفیت بدلیل منافع خود مخالفیم، بحث نازلی است؛ ما با شکل ورود به این مسئله مخالف هستیم و خدمت سلامت یک بسته است که پزشک جزئی از آن محسوب می‌شود؛ لذا اگر پزشک زیاد شود بدان معنا نیست که دسترسی مردم به خدمات افزایش می‌یابد. با افزایش منطقی و علمی ظرفیت پذیرش دانشجوی پزشکی در چارچوب برنامه‌ریزی‌های وزارت بهداشت موافق هستیم و شکی در آن وجود ندارد. باید الزامات دیده شده و جامعه پزشکی را جدا از مردم ندانیم.

[سازمان نظام پزشکی](#)

تعارض منافع مانع اصلی عرضه زمین توسط بانک‌ها و نهادهای دولتی

فرهاد بیضایی (کارشناس حوزه مسکن و شهرسازی) - ۱۵ آذر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

مطرح کردن مسائلی مثل محدودیت زمین یا امنیت غذایی برای جلوگیری از عرضه زمین برای توسعه افقی شهرها، آدرس غلط دادن به سیاستگذاران است. در حال حاضر مشکل بخش کشاورزی کمبود آب است، نه کمبود زمین و دلیل اصلی اصرار بر توسعه عمودی شهرها، تعارض منافع و کسب سود بانک‌ها و شرکت‌های دولتی از زمین داری است که مانع از عرضه زمین برای ساخت مسکن می‌شوند. دولت بزرگترین کاسب زمین است. منافع شرکت‌های دولتی و بانک‌هایی که املاک را در اختیار دارند بزرگترین هدایتگری را در سیاستگذاری مسکن انجام می‌دهند تا زمین‌هایی که در اختیار دارند را با ارزش بالاتر بفروشند و سودآوری خود را بیشتر کنند.

[خبرگزاری دانشجوی](#)

داستان تعارض منافع

اسماعیل عسلی (سر دبیر روزنامه عصر مردم) - ۱۵ آذر ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

در پاسخ به این پرسش که چرا با وجود تشخیص درمان دردهای اجتماعی و اقتصادی توسط کارشناسان رسمی و مرکز پژوهش‌های مجلس و سازمان بازرسی و سایر نهادهای ناظر باز هم شاهد لاینحل ماندن بسیاری از مشکلات اقتصادی و آسیب‌های اجتماعی هستیم شاید بتوان گفت سد بزرگی که در مسیر توسعه و رشد اقتصادی و فرهنگی خودنمایی می‌کند تعارض منافع است. برای نمونه معضل مسکن را در نظر بگیرید. چرا طرح دریافت مالیات از خانه‌های خالی تاکنون به مرحله عمل نرسیده است. پاسخ این است که ساماندهی به مشکل مسکن با منافع بانک‌های ریز و درشتی که با پول مردم زمین خریده و انبوه سازی کرده‌اند در تعارض است و این بانک‌ها نفوذی چند لایه در کانون‌های تصمیم‌گیری دارند.

بارها کارشناسان حوزه راهنمایی و رانندگی خاطرنشان کرده‌اند که بین نقص فنی خودروها و استاندارد نبودن خودروهای مونتاژ داخل با تصادفات جاده‌ای و شهری و تلفات و خسارات ناشی از آن ارتباط معناداری وجود دارد اما باز هم شرکت‌های خودروسازی کار خودشان را می‌کنند! وقتی برای پی بردن به چرایی این بی‌اعتنایی کنکاش می‌کنیم به سهم ادارات و سازمان‌ها در پولی که از خریداران خودرو اخذ می‌شود پی می‌بریم! آیا غیر از بحث تعارض منافع دلیل دیگری هم دارد؟! مبارزه با قاچاق اعم از قاچاق مواد مخدر و یا لوازم خانگی در کشورهای توسعه یافته مکانیزم بسیار ساده‌ای دارد و در ایران نیز در سایه دولت الکترونیک می‌تواند با سهولت بیشتری عملیاتی شود اما تعارض منافع موجب می‌شود که قانون‌گذاری‌های نیم‌بند در این خصوص قابلیت اجرایی نداشته باشد. بی‌گمان، می‌توان از رود پر خروش بی‌گدار بحران‌های زنجیره‌ای با عبور از پل قانونمداری به سلامت عبور کرد. اینجاست که تخصص و صلاحیت قانونگذاران و مجریان قانون اهمیت پیدا می‌کند.

📞 روزنامه عصر مردم

پنچری لاستیک خودروسازان با میخ تعارض منافع

مرتضی شجاعی (کارشناس خودرو) - ۱۶ آذر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه صنعت

برای واگذاری باقیمانده سهام دولت در ایران خودرو و سایپا، معقول آن است، ابتدا پیامد واگذاری‌های قبلی مورد ارزیابی و تحلیل کارشناسی قرار بگیرد. شاید مهم‌ترین پیامد واگذاری‌های قبلی را بتوان هم‌نشینی هلدینگ‌های شبه‌دولتی، صندوق‌های بازنشستگی، قطعه‌سازان و شرکت‌های زیرمجموعه خودروساز در فهرست سهام‌داران ایران خودرو سایپا دانست. مادامی که ساختار شرکت‌های خودروساز ایران درگیر تعارض منافع شدید ناشی از سهام‌داری پیچیده و گردشی دولت، بخش خصوصی و بخش خصولتی باشد، سرمایه‌گذار به ایران خودرو و سایپا به چشم یک بنگاه اقتصادی نگاه نخواهد کرد. از طرفی، رویکرد انفعالی و تصمیمات عجولانه و ضد نقیض دولت‌ها در ایجاد نگرش منفی برای بخش خصوصی نیز بی‌تأثیر نبوده است.

📞 نسیم آنلاین

تعارض منافع یا ظرفیت پذیرش دانشگاهی؟

سید حسن موسوی فرد (کارشناس نظام سلامت) - ۱۶ آذر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

تا قبل از اینکه اختیار پذیرش دانشجوی پزشکی از شورای انقلاب فرهنگی به وزارت بهداشت منتقل شود روند خوبی در تربیت پزشک داشتیم، بعد از اینکه آموزش پزشکی به وزارت بهداشت منتقل شد و وزارت بهداشت نیز توسط صنف پزشکی اداره می‌شود دیگر شاهد رشد جدی افزایش تربیت دانشجوی پزشکی نبودیم و باعث شده بدترین سرانه‌ها را در میزان پزشک در کشور داشته باشیم. متأسفانه در کشور در حوزه‌های خدمات تخصصی، مثل پزشکی، حقوقی و ... به بهانه با کیفیت شدن ورودی‌ها و ... اختیار تعیین ظرفیت ورود به بازار را در اختیار خود صنف قرار دادیم و این کار غلطی است و در هیچ جای دنیا چنین اقدامی رخ نمی‌دهد. مردم این خدمات را دریافت می‌کنند و باید خدمات در دسترس باشند و با محدود کردن ارائه دهندگان خدمت، دسترسی مردم به خدمات محدود می‌شود وقتی اختیار تعیین ظرفیت را به خود صنف می‌دهیم مشخص است که بازارشان را خراب نمی‌کنند و بازار را محدود می‌کنند به همین دلیل است که در حوزه‌هایی پزشکی و انواع تخصص‌ها در کشور درآمدهای کلان میلیاردری داریم و هزینه‌های خدمت برای مردم بالاست.

✉ [خبرگزاری برنا](#)

تعارض منافع در شرکت‌های بورس در دیدار دانشجویان با وزیر اقتصاد

مهدی کوثریان (عضو جنبش عدالتخواه دانشجویی) - ۱۷ آذر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

جمعی از دانشجویان همزمان با ۱۶ آذر و روز دانشجو با خاندوزی وزیر اقتصاد دیدار و گفت‌وگو کردند. دانشجویان در این دیدار به بیان دیدگاه‌ها و مطالب خود پرداختند. امیرحسین سیدرحیم‌زاده، دبیر تشکل آرمان دانشگاه تهران و دبیر مجمع حزب الله دانشگاه علم و صنعت هم به نمایندگی از جنبش عدالتخواه دانشجویی در این نشست مطالبی را بیان کردند. نماینده اتحادیه جنبش عدالتخواه دانشجویی گفت: می‌دانیم که یکی از دغدغه‌های مهم شما و شخص آقای ریسی بحث تعارض منافع است. در خصوص بازار سرمایه و بورس نکته‌ای که به نظر نکته مهمی است بحث تعارض منافع در مدیریت شرکت‌های بورس و فرا بورس است. اینکه مدیریت اجرایی بازار سرمایه در اختیار کسانی است که خود عضو چندین هیات مدیره شرکت‌های بورس هستند؛ یعنی کسانی که به اطلاعات بسیار مهمی در خصوص شرکت‌های مختلف دست پیدا کرده‌اند، خود می‌توانند از اطلاعاتی که دارند برای سود شخصی خود استفاده کنند. این یعنی تعارض منافع. از شما می‌خواهیم در این مساله که مسئولیتش به طور کامل به شما برمی‌گردد ورود کرده و نگذارید عده‌ای خاص از شرایط امروزی که در بازار سرمایه دارند، سو استفاده کنند.

✉ [پایگاه خبری - تحلیلی قدس آنلاین](#)

تعارض منافع و بررسی پرونده ۱۳۰ قاضی متخلف در آمریکا

موسسه مطالعاتی تحریریه - ۱۷ آذر ۱۴۰۰

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

روزنامه «وال استریت ژورنال» عنوان داشت که ۱۳۱ قاضی فدرال در ایالات متحده، به جرم زیر پا گذاشتن قوانین ایالات متحده در روند بررسی پرونده‌های گوناگون قضایی متهم شناخته شدند. بررسی نزدیک به ۷۰۰ پرونده قضایی نشان داد که ۱۳۱ قاضی که برای پرونده‌ها حکم صادر کرده بودند، تخلفات آشکاری را مرتکب شده بودند. طبق گزارش این روزنامه، قضات فوق بین سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۸ مسئولیت اصلی رسیدگی به پرونده‌هایی را بر عهده داشتند که به نوعی در آن‌ها دینفع بوده‌اند. مشخص شده است که یکی از دو طرف در این پرونده، به نوعی با قضات فوق ارتباط داشتند به گونه‌ای که آن‌ها یا نزدیکانشان، در پرونده یا شرکت‌های دخیل در موضوع سهم داشتند و از نوع رای دادگاه منافع اقتصادی کسب می‌کردند.

گفته شده است در دو سوم پرونده‌ها، رای به نفع شرکت یا طرفی صادر شد که قضات پرونده به صورت مستقیم یا غیرمستقیم سهام آن شرکت را در اختیار داشتند و از منافع بنگاه سود می‌بردند. جالب اینجاست که روزنامه وال استریت ژورنال تصویر و اسامی برخی از این قضات را منتشر کرده است.

🔗 [موسسه مطالعاتی تحریریه](#)

انتظار ۱۵ ساله رفع تعارض منافع در جامعه پرستاری

شریفی مقدم (دبیرکل خانه پرستار) - ۱۸ آذر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

عدم توجه به مطالبات جامعه پرستاری به همان مسئله دیرینه یعنی تعارض منافع ارتباط دارد و وزارت بهداشت در دولت سیزدهم به این موضوع ورود کرده است. کسانی که در نظام سلامت تصمیم گیر و سیاست گذار هستند و تمامی روسای بیمارستان‌ها و دانشگاه‌ها و معاونین، پزشک متخصص عضو هیئت علمی هستند. درحالی که هیچ کجای دنیا این گونه نیست و به همین دلیل برای تصمیم‌گیران ما استخدام پرستار مهم نیست و منابع را در بخش درمان صرف می‌کنند و اجازه می‌دهند مردم بیمار شوند و از بیماری آن‌ها کسب درآمد کنند. اینجا تعارض منافع است که حرف اول را می‌زند و باید بساط آن برچیده شود. اگر این موضوع در وزارت بهداشت حل شود، آن موقع مشکل مردم و پرستاران و نظام سلامت برطرف خواهد شد. اکنون در مقابل بحث تعرفه گذاری، سیستم پزشکی سالار وزارتخانه قرار دارد و این تعارض منافع در کمیسیون تلفیق و بهداشت و درمان هم وجود دارد و اجازه نمی‌دهند مطالبات اجرایی شود و گرنه چطور بحث طرح تحول سلامت را با رقمی بسیار بالا طی دو هفته کارشناسی و شبانه ابلاغ کردند و ظرف یک ماه نیز اجرا شد. ولی می‌بینید که تعرفه گذاری ۱۵ سال بر زمین مانده است.

🔗 [روزنامه رسالت](#)

راهکار کاهش فساد؛ اجرایی شدن «شفافیت» و «مدیریت تعارض منافع»

حسن فروزان فر (تحلیلگر اقتصادی و عضو هیئت نمایندگان اتاق تهران) - ۱۹ آذر ۱۴۰۰
◀ طرح و لایحه تعارض منافع

اگر لایحه «شفافیت» و «مدیریت تعارض منافع» تصویب و در نهادهای مهم کشور اجرایی شوند، فضای فساد آلود اقتصاد تا حدودی پاک می‌شود. شاهد بودیم لایحه جامع شفافیت در دولت آقای روحانی تهیه و تقدیم مجلس شد اما در مجلس جدید تا به امروز اعلام وصول نشده و کار متوقف باقی مانده است. لایحه شفافیت قرار بود زمینه‌های دسترسی به اطلاعات، آن هم صورت کامل و قابل تحلیل برای عموم را فراهم بیاورد که این محدود به یک دستگاه خاص هم نباشد. مسئله بعدی ما مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع است. ما در حوزه‌های مختلف حاکمیت، در دولت و ارکانش، در مجلس شورای اسلامی و حتی در قوه قضائیه و قسمت‌های مختلف دیگر دچار موقعیت‌های تعارض منافع هستیم. این موقعیت‌ها باید شناسایی و مدیریت شوند. یک لایحه دیگری هم به عنوان لایحه مدیریت تعارض منافع آماده و تقدیم مجلس شد ولی به خوبی رسیدگی در این موضوع دیده نشد. براین باور هستیم که اگر این دو لایحه به خوبی اجرایی شود و به راحتی از آن عبور نشود می‌تواند در سر و سامان دادن فساد آلود اقتصاد کمک بزرگی کند.

🔗 [پایگاه خبری شفقنا](#)

برخی انتصاب‌های دولت مولد تعارض منافع و تعجب‌آور است

غلامرضا فدایی (مترجم و استاد دانشگاه تهران) - ۱۹ آذر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در دانشگاه‌ها

علی‌الاصول انتصابات باید از منطق خاصی پیروی کند، سخن در این نیست که این انتصابات خوب یا بد است، بحث این است که منطق آن چیست؟ اخیراً رئیس قوه مقننه و شهردار تهران توسط وزیر علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) جزو هیئت امنای دانشگاه تهران شدند. وزیر نفت یا مخابرات چرا باید جزو هیئت امنای دانشگاه باشد جز اینکه می‌خواهند از نفوذ و قدرت مالی یا سیاسی آنها استفاده کنند؟ آیا این خود به سیاسی کردن دانشگاه‌ها به معنای خاص آن دامن نمی‌زند؟ در حالیکه دانشگاه محل دانش و پژوهش است و اگر سیاسی است در رابطه با کیان نظام و هویت کشور است و می‌خواهد هویت علمی کشور را در سطح ملی و جهانی ارتقا دهد.

این کار از دولتی که قرار است با رانت و تعارض منافع مبارزه کند بعید است اگر تعارض منافع شخصی نباشد تعرض منافع سازمانی قطعاً هست. بنابراین با این همه اشتغالات آیا آنها می‌توانند به این کار مهم برسند؟ وظایف مصوب هیئت امنای دانشگاه‌ها قابل توجه است و افرادی را می‌خواهد که هم از جنس دانشگاه باشند و هم وقت وسیعی داشته باشند تا بتوانند نسبت به خیر و شر دانشگاه اظهار نظر کنند. آنچه می‌توان از این اقدام استنباط کرد استفاده از قدرت سیاسی و اجرایی رئیس مجلس و شهردار تهران است و اگر نه افراد ذینفوذ و کم‌مشغله فراوان تری وجود دارند که می‌توانند بهتر این وظیفه را انجام دهند.

🔗 [خبر آنلاین](#)

طرح کاهش تعرفه بنگاه‌های معاملاتی با هدف کنترل تعارض منافع

دفتر مطالعات حقوقی مرکز پژوهش‌های مجلس - ۱۵ آذر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

قیمت مسکن، تابعی از سلسله علل و از سال ۱۳۹۷ با جهش مستمر و فزاینده‌ای همراه شده است. تعرفه فعالیت مشاورین املاک نیز در کنار سایر علل و عوامل در افزایش قیمت و اجاره مسکن مؤثر بوده است. ممکن است تأثیر نرخ خدمات این صنف علت اصلی افزایش قیمت مسکن در سالهای اخیر نبوده باشد؛ لکن نباید از یاد برد به دلیل اینکه در روش فعلی تعیین نرخ حق دلالی در بنگاه‌های معاملات ملکی، افزایش ثمن معامله باعث افزایش حق‌الزحمه بنگاه املاک می‌شود، تعارض منافع ایجاد و به نفع بنگاه است که معامله با نرخ بالاتری منعقد شود. لذا جهت کاهش نرخ حق الزحمه مشاوران املاک و دفاتر معاملاتی، طرحی تحت عنوان «طرح کاهش تعرفه بنگاه‌های معاملاتی» در تاریخ ۱۳۹۹/۵/۱ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شده و در دست بررسی قرار دارد.

در اظهارنظر کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس در مورد این طرح آمده است: این طرح، به دلیل اینکه کماکان مأخذ دریافت حق الزحمه بنگاه‌های معاملات ملکی را قیمت روز ملک می‌داند، نمی‌تواند مشکل افزایش قیمت مسکن و حق‌الزحمه‌های نجومی را در این باب حل نماید؛ زیرا کماکان مطابق این طرح، منافع مشاور املاک اقتضا می‌نماید که قیمت ملک بالاتر تعیین شود تا رقم بیشتری به‌عنوان کمیسیون بنگاه مدنظر باشد. لذا این طرح غیر مؤثر است. با توجه به اینکه هم‌اکنون تعرفه مشاوران املاک، درصدی از قیمت روز ملک در نظر گرفته شده و قیمت املاک به نحو روزافزون افزایش می‌یابد، تعارض منافع به وجود آمده و باید مبنا و مأخذ دیگری بدین منظور در نظر گرفته شود. لذا پیشنهاد می‌شود با توجه به تبصره ۱ ماده ۳ طرح الزام به ثبت رسمی معاملات اموال غیرمنقول که در آن، ضوابط تعیین تعرفه مشاوران املاک به طور دقیق معین گردیده و ارزش معاملاتی املاک به جای قیمت روز ملک به عنوان مأخذ دریافت حق الزحمه بنگاه املاک در نظر گرفته شده، این امر به معنای از بین بردن تعارض منافع در تعیین تعرفه بوده و همچنین با توجه به لزوم درج مبلغ تعرفه دریافتی در سامانه می‌تواند علاوه بر شفافیت معاملات، نسبت به ضابطه‌مند شدن قیمت مسکن کمک شایانی نماید.

[خبر آنلاین](#)

محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع

در هفته گذشته، یک برنامه تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

- [تعارض منافع بخش خصوصی و دولتی \(متوسطه\)](#) / زهرا ناطق / آپارات / ۱۹ آذر ۱۴۰۰.
 - [نقش مشاوران املاک در افزایش قیمت مسکن و اجاره‌بها](#) / علی فرنام / خبرآنلاین / ۲۰ آذر ۱۴۰۰.
- علی فرنام کارشناس مسکن مرکز پژوهش‌های مجلس گفت: کاهش تولید مسکن و قدرت خرید مردم و همچنین تعارض منافع بنگاه‌های املاک در برهه‌هایی، افزایش قیمت مسکن را دامن زده است.

تحلیل فضای مجازی: لزوم جدایی سیاست‌گذاری و اجرا در وزارت بهداشت آیا مداخلات مقطعی شورای عالی انقلاب فرهنگی کفایت می‌کند؟

محمد عادل

در هفته گذشته علی‌رغم مخالفت جامعه پزشکی و وزارت بهداشت که همواره به تعارض منافع متهم می‌شوند، شورای عالی انقلاب فرهنگی افزایش ظرفیت پزشکی را تأیید کرد و این مسئله منجر به تشدید اظهارنظرها پیرامون دلایل مخالفان افزایش ظرفیت و نقش منافع آن‌ها در این بین شد. افزایش قیمت خودرو نیز از مواردی بود که علی‌رغم مخالفت اولیه رئیس‌جمهور عملی شد و کاربران منافع برخی از افراد صاحب‌منصب را در این بین مهم دانستند. همچنین اقدام شاپرک در اجباری کردن استفاده از اینماد سبب بروز یک حرکت مدنی در مخالفت با آن شد که هدف آن تلاش برای شکست انحصار بود.

وزارت بهداشت از جمله نهادهایی است که هم به دلیل درگیر بودن با زیست روزمره مردم و هم تجمیع تمامی وظایف درمان و بهداشت در آن همواره زیر ذره‌بین کاربران در فضای مجازی قرار داشته است. کاربران معتقدند که این وزارتخانه با در دست گرفتن امور مربوط به آموزش، سیاست‌گذاری بهداشت و درمان و اجرا و مهم‌تر از همه حضور یک پزشک در رأس آن، تبدیل به نهادی شده است که بیش از آنکه منافع مردم و یا سایر کادر درمان را در نظر بگیرد، در پی تأمین منافع پزشکان است.

واکنش‌ها به تأیید افزایش ظرفیت پزشکی توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی

در هفته گذشته علی‌رغم مخالفت شدید وزارت بهداشت و جامعه پزشکان با مداخله [شورای عالی انقلاب فرهنگی](#) در موضوع افزایش ظرفیت پزشکی، این نهاد روز دوشنبه در [نامه‌ای](#) به رئیس‌جمهور و روسای کمیسیون اصل نود و آموزش و تحقیقات افزایش ظرفیت پزشکی را با اتکا به اینکه کشور نیاز به تعداد بیشتری پزشک دارد، تأیید کرد. پس از این اقدام پزشکان همچنان به مخالفت خود ادامه دادند که به‌عنوان نمونه کیانوش جهان‌پور، مدیر سابق روابط عمومی وزارت بهداشت و حسین قناعتی، ریاست دانشگاه علوم پزشکی تهران در توییت‌های خود به آن پرداختند:

 کیانوش جهان‌پور: «در سال ۲۰۱۸ در ایران ۱۵۸ پزشک در هر صد هزار نفر جمعیت گزارش شده است، میانگین جهانی در همان سال ۱۵۷ پزشک در صد هزار نفر بوده است، به لحاظ تعداد پزشک جایگاه ایران چه در منطقه چه در جهان در میانه جدول است، ادعای کمبود شدید یا کفایت تعداد پزشک هر دو خطا و بی‌بنیاد است!».

 حسین قناعتی: «افزایش ظرفیت در رشته پزشکی بدون حساب و کتاب مانند ریختن آب در آبکش است. ضرورت دارد ابتدا برای سی هزار پزشک خارج‌شده از حرفه و دلایل آن فکر کرد.».

در مقابل این سخنان کاربران عموماً به انتقاد از آن‌ها پرداختند. یکی از این کاربران به تجمیع تمامی وظایف در وزارت بهداشت و وجود تعارض منافع ناشی از نظارت بر خود اشاره کرد که سبب شده است سیاست‌گذاری، اجرا و نظارت تماماً در اختیار این وزارتخانه قرار گیرد:

«مشکل اینه که شما یه سیستم بسته ایجاد کردین، تصمیم گیرنده همون ذینفعه. شکایت می کنی قاضی خودتون هستین، ناظر خودتون، مجری خودتون، در آموزش و درمان و بهداشت تصمیم گیرنده خودش ذینفعه و... همش خودتون، این نمیشه».

علی‌رغم آنکه پزشکان مخالف این تصمیم ظرفیت پزشکی فعلی را مناسب دانسته و علت شکل‌گیری کمبود پزشک را خروج پزشکان و در نتیجه راه حل آن را افزایش تعرفه‌ها و درآمد پزشکان می‌دانند، کاربران در فضای مجازی خروج پزشکان جوان را از کشور محصول تعارض منافع در وزارت بهداشت می‌دانند. کاربری در این مورد می‌نویسد:

«علت خروج اغلب پزشکان عدم تأمین مالی است که آن‌هم ریشه در بی‌عدالتی و تعارض منافع برخی پزشکان صاحب پست و مقام دارد. خود شما با چند مورد از این افراد در دانشگاه برخورد نموده‌اید و میدانید که تعارض منافع یعنی فساد، رانت و در یک کلمه ظلم».

هرچند برخی کاربران نسبت به اجرایی شدن تصمیم گرفته‌شده توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز چندان امیدی ندارند، چراکه وزارت بهداشت به دلیل تعارض منافی که در این موضوع دارد حتماً مانع اجرای صحیح آن می‌شود:

«تا زمانی که آموزش پزشکی در انحصار خود وزارت بهداشت باشد همین آش است و همین کاسه که بالاترین مقام مملکت باید برای افزایش ظرفیت پزشکی التماس کند. متأسفانه در این قسمت قانون مشکل دارد که می‌بینیم وزارت بهداشت شده فاتح تپه‌های تعارض منافع در کشور. آخه کجای دنیا اینجوریه؟!».

نقش تعارض منافع در افزایش قیمت خودرو

بحث [افزایش قیمت خودرو](#) نیز همچنان در فضای مجازی داغ است. در هفته‌های گذشته خودروسازان تصمیم به افزایش قیمت محصولات خود گرفتند که با دستور رئیس‌جمهور این امر متوقف شد؛ اما در ادامه بنا به گفته [وزیر صمت](#) افزایش قیمت‌ها بنا بر نظر کارشناسان اتفاق افتاد. کاربران در این موضوع نیز پای تعارض منافع را وسط کشیده و از تمایل برخی افراد و نهادها به افزایش قیمت به دلیل دولتی بودن این شرکت‌ها و نفع دولت اشاره کردند. در ادامه چند نمونه از اظهارات کاربران مشاهده می‌شود:

«با تفسیر وزیر صمت به این نتیجه می‌رسیم که خودرو گران نمی‌شود ما هزینه زیان‌ده بودن صنایع خودروسازی را باید پرداخت کنیم. اراده‌ای بر بهره‌وری و راندمان وجود ندارد و مهم‌ترین دلیل تعارض منافع و شاید دلایل سیاسی است».

«تعارض منافع در خودروسازان انحصارطلب زیاد شده که حرف رئیس‌جمهور را مبنی بر عدم افزایش قیمت به طاق زدند و باکمال وقاحت اعلام کردند. وزیر صمت هم سکوت اختیار کرده است.»

«مسئولانی که فک و فامیلشان جزو هیئت‌مدیره خودروسازی‌ها هستند و تعارض منافع دارند و در هر صورت در بالا رفتن قیمت خودرو (لگن‌های داخلی) ذینفع هستند انتظار دارید برای مردمی با درآمدهای زیر خط فقر، تصمیم به کاهش قیمت خودرو بگیرند؟»

حرکت مدنی کسب‌وکارهای اینترنتی در مقابله با انحصار و تعارض منافع

در هفته گذشته یکی از خبرهای منتشرشده [حذف اینماد](#) توسط برخی از کسب‌وکارهای اینترنتی بود این اقدام در پی آن بود که سیستم پرداخت آنلاین شاپرک کسب‌وکارهای اینترنتی را ملزم به آن کرده بود که حتما با [دریافت این نماد الکترونیکی](#) به فعالیت خود ادامه دهند؛ که در غیر این صورت امکان ارائه درگاه پرداخت برای این کسب‌وکارها وجود ندارد. اینماد یا نماد اعتماد الکترونیکی، نشانه‌ای است که از طرف مرکزی با نام توسعه تجارت الکترونیکی، وابسته به وزارت صنعت، معدن و تجارت ایران، پس از بررسی سایت و احراز هویت و صلاحیت مالک آن برای مدت دو سال به‌عنوان تأییدیه به فروشگاه‌های اینترنتی داده می‌شود. منتقدان این اقدام اذعان دارند که این امر ایجاد نوعی انحصار است که می‌تواند به کسب‌وکارهای خرد اینترنتی ضربه بزند و مانع فعالیت آن‌ها شود. مضافا اینکه با وجود شبکه اجتماعی اینستاگرام امکان مهاجرت خیل عظیم این کسب‌وکارها به این پلتفرم نیز تشدید خواهد شد. دو تن از کاربران در این مورد می‌نویسند:

«حتی اجبار اینماد برای درگاه پرداخت برای بعضی از کسب‌وکارها، ابزار درآمدزایی و مصداق تعارض منافع شده بود. برای مثال شرکت مگفا که پیمانکار سامانه اینماد است و یکی از زیرمجموعه‌های آن تأییدیه پرداخت‌یاری هم دارد مدتی سرویس ویژه اینماد ارائه می‌داد.»

«به چه حقی آقای [...] انحصار درست کردن؟ به چه حقی بعضی از نفرات اون معاونت با شرکت‌های انحصار درست کرده شریک شدن؟ تعارض منافع از این آشکارتر؟»

علی امیری، بنیان‌گذار زرین پال نیز که یکی از شرکت‌های پرداخت الکترونیکی است، در این مورد نوشت:

«مشکل اینماد اجباری بودن اون هست! ما سال ۸۹ شروع به فعالیت کردیم. اون زمان نه از اینماد خبری بود نه از انحصار و تعارض منافع در معاونت فناوری بانک مرکزی.»

تذکر در مورد تعارض منافع در صداوسیما

پیمان جبلی، رئیس جدید سازمان صداوسیما نیز در مدتی که بر سر کار آمده از اصلاحاتی گفته است که قرار است در این نهاد انجام شود. در آخرین اظهارنظر وی در توئیتر خود گفته است که:

«همه باید باور کنند که صداوسیما، روابط عمومی هیچ دستگاهی نیست و نخواهد بود، اما با افتخار تریبون نظام اسلامی است. آن قشر اندک مسئولان را که حقوق مردم را رعایت نمی کنند باید مفتضح کرد که این امر وابسته به جناح خاصی هم نیست.»

با این حال وی کمتر به مسئله تعارض منافع در نهاد متبوع خود توجه نشان داده است. یکی از کاربران با تذکر درباره این موضوع در پاسخ به وی می نویسد:

«جناب آقای جبلی اگر راست میگوید معضل دوشغله‌ها و معضل تعارض منافع را در رسانه ملی دستور فرمایید که با روشنگری این دو معضل بزرگ مملکت ما انشاالله حل شود.»

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۷۴

شماره هفتاد و چهارم، ۱۴۰۰ تا ۲۰ آذر ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۳۳۱۴۴۱۸۲۲

